

Sekvencijalni spremnici

Objektno programiranje (C++) - 2. vježbe

dr. sc. Sebastijan Horvat

Prirodoslovno-matematički fakultet,
Sveučilište u Zagrebu

13. ožujka 2024. godine

Sekvencijalni spremnici

- **spremnik** - sadrži kolekciju objekata određenog tipa
- spremnike dijelimo na sekvencijalne i asocijativne
 - **sekvencijalni spremnici** - redosljed elemenata odgovara pozicijama na koje su stavljeni u spremnik
 - **asocijativni spremnici** - spremaju elemente na temelju vrijednosti ključa

Osobine sekvencijalnih spremnika:

- brzi sekvencijalni pristup elementima
- različite performanse glede dodavanja/uklanjanja elementa i nesekvencijalnog (*random*) pristupa elementima

Pregled tipova sekvencijalnih spremnika

	<i>random pristup</i>	<i>ubacivanje/izbacivanje</i>
vector i string	brzo	sporo (osim s kraja)
deque	brzo	brzo na početku i kraju
list	samo dvosmjerni sekvencijalni pristup	brzo
forward_list	samo jednosmjerni sekvencijalni pristup	brzo
array	brzo	fiksne veličine!

Svaki spremnik je definiran u svom zaglavlju s istim imenom:

- primjerice, za `deque` trebamo `#include <deque>`

Predlošci ⇒ kao kod vektora treba navesti tip elementa:

- `list<double> a;`
- `deque<list<int>> c;`
- `deque<string> b;`
- itd.

Hijerarhija operacija sa sekvencijalnim spremnicima:

- operacije koje možemo koristiti za sve spremnike
- operacije specifične sekvencijalnim spremnicima
- operacije specifične pojedinim spremnicima

Primjer 1. Vidjeli smo operacije koje podržavaju vektori - podržavaju li ih i ostali spremnici?

- **empty**, **max_size** (koliko elemenata spremnik može sadržavati)
 - podržavaju ih svi spremnici
- **forward_list ne podržava size**
- **usporedba dva spremnika (istog tipa!):** `==` i `!=` možemo koristiti za sve spremnike, no `<`, `<=`, `>`, `>=` ne možemo koristiti za neuređene asocijativne spremnike

Iteratori

- „standardne” operacije s iteratorima podržavaju svi spremnici:
 - `*it, it->a, ++it, --it, it1 == it2, it1 != it2`
- jedina iznimka: **forward_list ne podržava --it**
- aritmetika iteratora samo za `string, vector, deque, array`

Primjer 2. Funkcija za ispis elemenata za objekt tipa `deque<int>`:

```
void ispis(deque<int> g) {
    deque<int>::iterator it;
    for (it = g.begin(); it != g.end(); ++it)
        cout << ' ' << *it;
    cout << '\n';
}
```

Uočite kojeg je tipa `it`!

Obrnuti iteratori (*reverse iterators*)

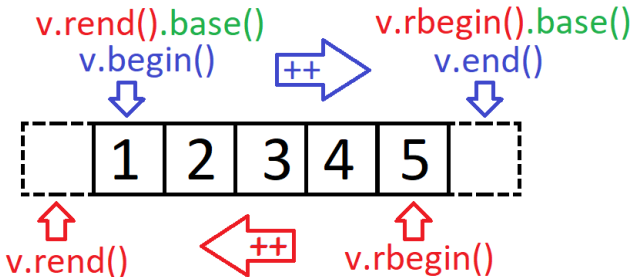
- prolazak spremnikom u **obratnom smjeru**
- ne možemo koristiti za `forward_list`
- okreću i značenje operacija s iteratorima - primjerice, `++` na obrnutim iteratorima daje prethodni element
- koriste **`rbegin()`** i **`rend()`** za kraj i početak spremnika
- za **`const_reverse_iterator`** (samo čitanje!): **`crbegin()`** i **`crend()`**

Primjer 3.

```
vector<int> v{1, 2, 3, 4, 5};  
vector<int>::reverse_iterator it;  
for (it = v.rbegin(); it != v.rend(); ++it)  
    cout << *it;
```

Obrnuti u „obični” iterator - **samostalno proučiti**

- obrnuti iterator pretvaramo u „obični” preko `.base()`
- obrnuti referencira jedan element iza `base()` iteratora

Primjer 4. Sljedeći dio koda ispisuje broj 3:

```
vector<int> v{1, 2, 3, 4, 5};  
vector<int>::reverse_iterator it;  
for(it = v.rbegin(); *it != 2; ++it);  
cout << *(it.base()) << endl;
```

Inicijalizacija sekvencijalnih spremnika

- kao kod vektora - *defaultni* konstruktor stvara prazni spremnik (ne vrijedi za `array`)
- pomoću iteratora (početak i jedan iza zadnjeg) možemo kopirati dio spremnika (ponovo, ne vrijedi za `array`)
 - u tom slučaju elementi se ne moraju podudarati - elementi koje kopiramo moraju se moći pretvoriti u elemente našeg spremnika

Primjer 5.

```
list<string> imena = {"John", "Alice", "Mary"};
vector<const char*> v = {"a", "ab", "cd"};
list<string> list2(imena);      ✓
deque<string> d(imena);      ✗
vector<string> rijeci(v);     ✗
forward_list<string> r(v.begin(), v.end());  ✓
```


std::array ima fiksnu veličinu

- osim tipa elemenata, treba specificirati i veličinu

Primjer 6.

```
array<int, 10> a = {42};           ✓  
array<string, 20> b;              ✓  
array<int, 10>::size_type i;     ✓  
array<int>::size_type j;         ✗
```

- b ima svih 20 elemenata defaultno inicijaliziranih,
- a ima prvi element 42 (ostalih devet je 0)
- pri kopiranju se **tipovi moraju podudarati**

Primjer 7. Je li sljedeći kod ispravan?

```
array<int, 10> a1 = {0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9};  
array<int, 10> a2 = {0};  
array<int, 11> a3 = {0, 1, 2};  
a1 = a2;  
a1 = a3;
```

- nije moguće za `array` (on je fiksne veličine!)
- slučajevi ovisno o traženoj i trenutnoj veličini spremnika:
 - trenutna $>$ tražena - brišu se elementi s kraja spremnika
 - trenutna $<$ tražena - dodaju se elementi na kraj spremnika
- opcionalan argument za inicijalizaciju dodanih elemenata

Primjer 8.

```
list<int> li(10, 42);  
li.resize(15);  
li.resize(25, -1);  
li.resize(5);
```

assign - samostalno proučiti

- samo za sekvencijalne spremnike (bez array)
- za razliku od kopiranja, ne moraju biti istog tipa (konverzija!)

Primjer 9.

```
list<string> a;  
vector<const char*> v;  
a = v; X  
a.assign(v.cbegin(), v.cend()); ✓
```

- navodimo raspon pomoću iteratora ili broj i vrijednost elemenata

Primjer 10. Odredite što se ispiše:

```
deque<int> a = {1,2,3};  
vector<double> b = {3.2,5.7};  
b.assign(2,3.4);  
a.assign(b.begin(),b.end());  
for(auto it = a.begin(); it != a.end(); ++it)  
    cout << *it << endl;
```

- zamjenjuje sadržaj dva spremnika **istog tipa**

Primjer 11.

```
vector<string> v1(10);  
vector<string> v2(24);  
swap(v1, v2);
```

⇒ v1 sad sadrži 24 stringa, a v2 10 stringova

- zamjena dva array-a: zamjenjuje elemente ($\mathcal{O}(n)$)
- za ostale spremnike: ne zamjenjuje elemente (nema kopiranja, brisanja, umetanja), nego zamjenjuje interne strukture ($\mathcal{O}(1)$)

deque (*Double Ended Queue*)

- a.t.p. `Queue` iz kolegija SPA - ubacivanje na kraj, izbacivanje s početka (kao red u stvarnom životu)
- ovdje ubacivanje/izbacivanje s oba kraja (u $\mathcal{O}(1)$)
- za razliku od vektora:
 - ne moraju zauzimati neprekinuti komad memorije
 - dodatno ima operacije ubacivanja, izbacivanja te dohvaćanja elementa s početka i s kraja (za dohvaćanje elementa na određenom indeksu koristimo `at()`)
- istaknimo da se kod ubacivanja ubacuje kopija elementa

Primjer 12.

```
deque<int> a = {1, 2};  
a.pop_front();  
a.pop_back();  
a.push_back(10);  
a.push_front(20);  
cout << a.at(1);
```

Primjer 13.

```
deque<string> v = {"a", "bc"};  
v.front() = "d";    //mijenja v[0]  
v[1] = "f";        //mijenja v[1]  
auto &p = v.back();  
p = "cd";          //mijenja v[1]  
auto s = v.back();  
s = "ab";          //ne mijenja v[1]
```

Napomena. indeks vs. `at` - u gornjem primjeru bi `v[2]` izazvao *run-time error*, dok bi `v.at(2)` izbacio `out_of_range` iznimku

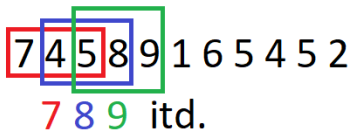
Zadatak 1.

Učitajte od korisnika $k \in \mathbb{N}$. Zatim učitavajte brojeve (do EOF) i za svakih k uzastopnih brojeva unosa ispišite najveći među njima. Riješite zadatak korištenjem deque spremnika.

Primjeri.

Unos:	3
	7 4 5 8 9 1 6 5 4 5 2
Ispis:	7 8 9 9 9 6 6 5 5
Unos:	4
	1 2 3
Ispis:	

Ilustracija za prvi primjer:

(U drugom primjeru ništa se ne ispiše jer nije dovoljno brojeva uneseno.)

Napomena. Funkcija `std::max_element` definirana u zaglavlju `algorithm` za prosljedene iteratore a i b vraća iterator koji pokazuje na element s najvećom vrijednosti u rasponu $[a,b)$ (treći (opcionalni) argument je funkcija za uspoređivanje dva elementa).

Preusmjerenje u datoteku

- testiranje programa može biti naporno ako puno puta unosimo isti (veći) broj podataka
- većina OS-ova dopušta *file redirection* - omogućava da ulaz stavimo u jednu datoteku, a izlaz da se ispiše u drugu
- primjer upotrebe: ako s \$ označimo *system prompt*, te imamo kompajlirani program u izvršivu datoteku `zadatak` (ili `zadatak.exe`):

```
$ ./zadatak <ulaz >izlaz
```

- ulaz čita iz datoteke `ulaz`, a rezultat ispiše u datoteku `izlaz`

```
sehorva@DESK:~/OPCPP$ g++ prvi.cpp -std=c++11 -o prog
sehorva@DESK:~/OPCPP$ cat > ulaz
3
7 4 5 8 9 1 6 5 4 5 2
sehorva@DESK:~/OPCPP$ ./prog <ulaz
8 9 9 9 6 6
sehorva@DESK:~/OPCPP$
```


Dodavanje elementa na određeno mjesto u spremniku

- `.insert()` za ubacivanje **ispred** danog iteratora u spremnik
- za `vector`, `deque`, `list` i `string`

Primjer 14. Sljedeće je ekvivalentno ubacivanju na početak:

```
list<string> rijeci;  
rijeci.insert(rijeci.begin(), "jedan");
```

- iako nemamo `push_front` za vektor, ovako možemo **ubacivati na početak vektora** (oprez: **sporo!**)

Zadatak 2. Učitavajte od korisnika riječi (sve do `EOF`). Zatim ispišite sve učitane riječi zajedno s brojem njihova pojavljivanja. Riječi trebaju biti ispisane u sortiranom poretku (leksikografski). Pritom nemojte prvo učitati sve riječi pa ih sortirati, nego ih ubacujte u listu u sortiranom poretku.

Ostale mogućnosti korištenja `insert`

Možemo navesti:

- element i koliko njegovih kopija ubacujemo,
- dva iteratora za raspon ili inicijalizacijsku listu.

- vraća iterator na prvi ubačeni element (ili prvi parametar za prazni raspon)

Primjer 15. Odredite sadržaj od `d` nakon svake naredbe:

```
deque<string> d = {"a", "b", "c"},
    d2 = {"e", "f", "g"};
d.insert(d.begin(), 2, "d");
d.insert(d.begin(), d2.begin()+1, d2.end());
d.insert(d.end()-1, {"m", "n"});
```

Odgovor: **d,d,a,b,c** / **f,g,d,d,a,b,c** / f,g,d,d,a,b,m,n,c

Dodatno pitanje: Zašto ovaj kod nije ispravan za `list<string>`?

Primjer 16.

- Što radi sljedeći kod?
- Je li vektor bio dobar odabir ili bi bilo bolje izabrati nešto drugo za v ? Zašto?

```
string r;  
vector<string> v;  
auto it = v.begin();  
while(cin >> r)  
    it = v.insert(it, r);  
for(auto r : v)  
    cout << r << endl;
```

- `emplace_front`, `emplace`, `emplace_back` imaju uloge kao `push_front`, `insert`, `push_back`
 - razlika: **konstruiraju, a ne kopiraju** elemente
- ⇒ imaju argumente koji se prosljeđuju konstruktoru

Primjer 17.

```
vector<string> v;  
v.push_back(5, 'v');           X  
v.push_back(string(5, 'v'));   ✓  
v.emplace_back(5, 'v');       ✓
```

Uklanjanje elemenata

- za `vector` i `string` nemamo `pop_front`
- za `forward_list` nemamo `pop_back`
- općenito, **sve operacije koje mijenjaju veličinu spremnika, array ne podržava**
- `clear` - uklanja sve elemente iz spremnika
- sve gore navedene funkcije vraćaju `void`

Primjer 18.

```
deque<string> v = {"a", "bc"};  
v.clear();
```

- za uklanjanje elemen(a)ta unutar spremnika koristimo `erase` (ne radi za `forward_list`!)

Prije uklanjanja elementa, treba biti siguran da on postoji!

Uklanjanje elemenata iz spremnika (*erase*)

- navodimo iterator za element koji uklanjamo ili par iteratora za raspon (prvi i „jedan iza” zadnjeg koji uklanjamo)
- oba ta oblika `erase` vraćaju iterator koji se odnosi na lokaciju **nakon** (zadnjeg) obrisano elementa

Primjer 19. Uklanjanje svih neparnih elemenata liste:

```
list<int> li = {0,1,2,3,4,5};
auto it = li.begin();
while (it != li.end()) {
    if (*it % 2) {
        it = li.erase(it);
    } else {
        ++it;
    }
}
```

- **jednostruko vezana lista** \Rightarrow ima posebne operacije (Podsjetnik: Zašto nije jednostavno dod./izbac. iz jednostruko vezane liste?)
 - \Rightarrow nemamo `insert`, `emplace`, `erase`, nego imamo **`insert_after`**, **`emplace_after`**, **`erase_after`**
 - kako bi primjerice uklonili 3. po redu element, moramo pozvati `erase_after` na iteratoru za **prethodni** 2. po redu element
 - \Rightarrow **`before_begin`** vraća iterator „prije prvog” (kako bi mogli ubacivati na početak ili uklanjati s početka; za odgovarajući `const_iterator` koristimo **`cbefore_begin`**)

Primjer 20. Odredite sadržaj sljedeće jednostruko vezane liste:

```
forward_list<int> li = {1,2,3};  
auto it = li.before_begin();  
li.insert_after(it,2,5);
```

(Rješenje: 5,5,1,2,3)

Primjer 21. Branje neparnih elemenata

```
forward_list<int> fli = {0,1,2,3,4,5,6,7,8,9};
auto preth = fli.before_begin();
auto tren = fli.begin();
while (tren != fli.end()) {
    if (*tren % 2)
        tren = fli.erase_after(preth);
    else {
        preth = tren;
        ++tren;
    }
}
```

- koristimo dva iteratora:
 - `tren` - za element koji provjeravamo
 - `preth` - za prethodnik tog elementa

OpRez: Iteratori i mijenjanje spremnika!

Iteratori, pokazivači i reference (naravno ne za uklonjene elemente!) pri mijenjanju spremnika:

- za `list` i `forward_list` ostaju valjani (prethodni primjer!)
- za `vector` i `string`
 - pri dodavanju elementa moguća realokacije
 - pri uklanjanju, valjano sve do točke uklanjanja
- za `deque`:
 - nisu valjani ako dodajemo/uklanjamo element(e) unutar spremnika (tj. ne s početka ni s kraja)
 - dodavanje na početak/kraj - samo iteratori nisu valjani
 - ako brišemo s početka tada nema nikakvih problema, a ako brišemo s kraja, tada samo „jedan iza zadnjeg” iterator nije valjan

Primjer 22. Je li sljedeće ispravno (ako želimo ukloniti sve > 1)?

```
deque<int> d = {1,2,3};  
for(auto it = d.begin(); it != d.end(); ++it)  
    if(*it > 1)  
        d.erase(it);
```

Zadatak 3.

Učitajte od korisnika prirodne brojeve (do EOF), te ih spremite u `deque`. Napišite kod koji iz njega uklanja sve parne brojeve, a udvostručava sve neparne. Ispišite dobiveni `deque`.

Primjer.

Ulaz: 3 2 4 5 3 6 4 2

Izlaz: 3 3 5 5 3 3

Uputa. Što vraćaju `insert`, odnosno `erase`?

Malo o tome kako `vector` „raste”

- zbog brzog pristupa elementima, zauzima neprekinut komad memorije (isto za `string`)
- ako novi element ne stane, realocira se cijeli taj komad
- kako bi ta spora operacija bila što rjeđa, obično alokira malo više od potrebnog
- informacije i upravljanje veličinom spremnika:
 - broj elemenata: `size`,
 - maksimalan broj elemenata prije realokacije: `capacity`,
 - micanje „viška” memorije: `shrink_to_fit`,
 - rezerviranje memorije za najmanje `n` elemenata: `reserve(n)`.

Primjer 23.

```
vector<int> v = {1,2,3};  
cout << v.size() << endl //3  
      << v.capacity() << endl; //3  
v.push_back(4);  
cout << v.capacity() << endl; //6  
v.shrink_to_fit();  
cout << v.capacity() << endl; //4  
v.reserve(10);  
cout << v.capacity() << endl; //10
```

Adapteri za sekvencijalne spremnike

- **adapter** - mehanizam koji omogućava da se jedna stvar ponaša poput druge
- za sekvencijalne spremnike: **stack**, **queue**, **priority_queue**
- primjerice, `stack` adaptor uzima sekvencijalni spremnik i omogućuje da s njime radimo kao sa stogom (`stack`)
- **dva konstruktora**:
 - *defaultni* (stvora prazni spremnik): `stack<int> s;`
 - kopiranjem spremnika: `stack<int> d(deq);`
(pri čemu je `deq` tipa `stack<int>`)
- operacije koje svi adapteri spremnika imaju zajedničke:
 - `empty`, `size`
 - `swap` (za njega svi tipovi - adapter i impl. - moraju biti isti!)
 - relacijski operatori (`==`, `!=`, `<`, `<=`, `>`, `>=`) - usp. spremnika ispod
- *defaultna* implementacija može se promijeniti korištenjem drugog argumenta pri stvaranju adaptera

Primjer 24. `stack<string, vector<string>> s1;`
`stack<string, vector<string>> s2 (svektor);`

Adapter za stog (**stack**)

- potrebno: **#include <stack>**
- po defaultu impl. na deque, a još može i na list ili vector
- iako, primjerice, push poziva push_back na deque objektu koji je ispod, ne možemo sami koristiti push_back operaciju za stog!

Primjer 25.

```
stack<string> s;
string rijec;
while(cin >> rijec)
    s.push(rijec);

cout << s.size() << endl;
s.emplace(10, '-');
while(!s.empty()) {
    cout << s.top() << endl;
    s.pop();
}
```


Adapter za red (**queue**)

- potrebno: **#include <queue>**
- može biti implementiran na deque (*default*) ili vector
- FIFO princip spremanja i dohvaćanja elemenata

Primjer 26.

```
queue<string> red;
string rijec;
while(cin >> rijec)
    red.push(rijec);
cout << red.size() << endl;
red.emplace(10, '-');
while(!red.empty()) {
    cout << red.front() << endl;
    red.pop();
}
```


Adapter za prioritetni red (**priority_queue**)

- također zaglavljuje **queue**; default. impl. `vector`, može i `deque`
- **prioritet** među elementima (prije oni s većim prioritetom)
- po *defaultu* se za prioritet koristi `<` operator

```
priority_queue<string> pr;
string rijec;
while(cin >> rijec)
    pr.push(rijec);
cout << pr.size() << endl;
pr.emplace(10, '-');
while(!pr.empty()){
    cout << pr.top() << endl;
    pr.pop();
}
```

Prioritetni red uz vlastiti komparator

Primjer 27. Promatramo uređene parove cijelih brojeva:

```
struct par {  
    int x, y;  
};
```

No, sljedeći kod se neće kompajlirati (Zašto?):

```
priority_queue<par, vector<par>> pred;  
pred.push({4, 2});  
pred.push({4, 5});  
pred.push({2, 3});  
pred.push({1, 3});  
  
while(!pred.empty()) {  
    cout << "\t(" << pred.top().x << ", "  
        << pred.top().y << ")" << endl;  
    pred.pop();  
}
```

Pisanje vlastitog komparatora

- treći (opcionalni) parametar predložka prioritetnog reda je komparator:

```
priority_queue<par, vector<par>, Usporedi> pred;
```

- radi se o funkcijskom objektu (funktoru) - `operator()` vraća `true` ako su `prvi` i `drugi` u ispravnom poretku, inače `false` (što znači da je potrebna njihova zamjena za ispravan poredak)

```
struct Usporedi {  
    bool operator() (par prvi, par drugi) {  
        //antileksikografski uređaj  
        return (prvi.y < drugi.y) ||  
            (prvi.y == drugi.y && prvi.x < drugi.x);  
    }  
};
```

Podsjetnik - RP1: *Objekt klase koja ima nadograđen `operator()` zovemo funkcijski objekt ili funktor.*